

Gemiddeld inkomen ‘vrij goed’ in 2020

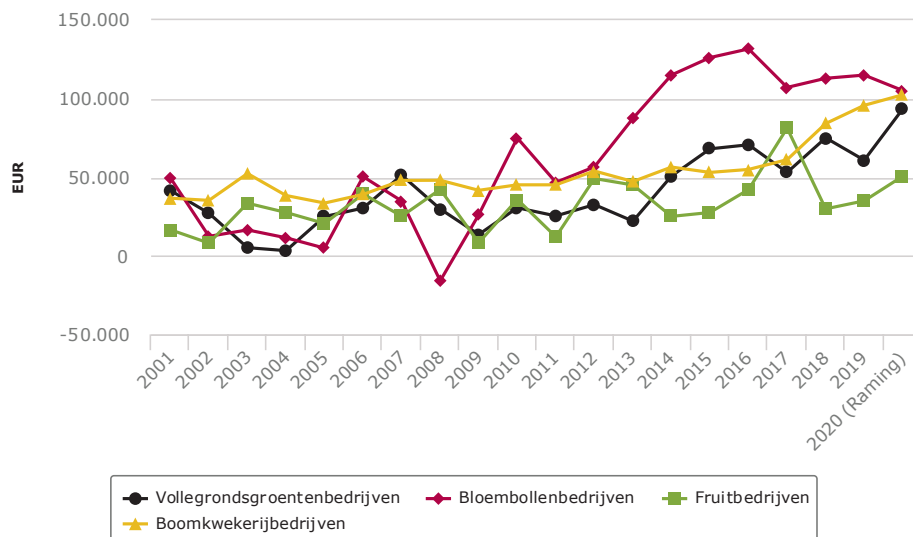
De inkomens in de broeierij en bij de bloembollenbedrijven zijn in 2020 ondanks het bizarre jaar nog vrij goed geweest. Met die uitkomst van de voorlopige inkomensraming kwam Wageningen Economic Research halverwege december. De start van 2021 is volgens de onderzoekers echter zeer onzeker te noemen. De tijd zal uitwijzen of de sector er dit keer weer zonder al te grote kleerscheuren vanaf komt.

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: Rene Faas

Het gemiddelde inkomen van snijbloementelers is in 2020 gedaald ten opzichte van 2019 met € 54.000 naar € 122.000. De bloembollenkwekers kregen ook een daling voor hun kiezen, maar die was met 10.000 euro een stuk minder fors: het gemiddelde inkomen per ondernemer kwam uit op 105.000 euro. Met dit inkomen is de bloembollenkweker sinds 2010 koploper in vergelijking met ondernemers in andere tuinbouwsectoren in de open grond (zie grafiek). De glasgroentebedrijven hadden van alle sectoren in 2020 het allerbeste jaar, daarna kwamen de pot- en perkplantenkwekers, de geitenhouderij, gevolgd door snijbloemenkwekers onder glas en daarna de bloembollenbedrijven (zie illustratie op pag. 40). Bij de inkomenscijfers moet wél worden opgemerkt dat dit een gemiddelde is; er zijn grote verschillen tussen de bedrijven. Zo bestaat de groep sierteeltbedrijven onder glas bijvoorbeeld uit een zeer heterogene groep snijbloemenbedrijven. Onderzoeker Jan Benninga illustreert dat: bij 20% van de snijbloemenbedrijven heeft de ondernemer een inkomen dat lager ligt dan 2.500 euro. Terwijl voor een even zo

Inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje

Opengrondsbedrijven

BRON: BEDRIJVENINFORMATIENET

grote groep bedrijven het inkomen per ondernemer veel hoger is dan het gemiddelde. “Zij kijken met een inkomen dat boven 196.000 euro uitkomt terug op een prima jaar.”

Over de spreiding bij bloembollenondernemers kan onderzoeker Rob Stokkers geen exacte informatie geven. “Daarvoor is de steekproef te klein. Neem maar aan dat ook hier de spreiding groot is.” In de steekproef van bloembollenbedrijven zitten zes gespecialiseerde leliebedrijven. “Daar ligt het gemiddelde inkomen dit jaar een stuk lager.” Zonder coronasteun zou het gemiddelde inkomen van een snijbloementeler 52.000 euro per bedrijf lager zijn uitgevallen. Dat is het bedrag dat zij gemiddeld tot en met oktober hebben ontvangen met de ‘Tegemoetkoming sierteelt’ en de NOW1 samen. Volgens WUR-onderzoeker Peter Ravensbergen waren de steunmaatregelen zeer nuttig. “Echter, gemiddeld gezien hebben ze beperkt invloed gehad op de bedrijfsresultaten. Het herstel van de prijzen had een veel grotere impact op het inkomen dan de steunmaatregelen.” Een gemiddeld bloembollenbedrijf kreeg minder coronasteun: 30.000 euro. “Hiervan kwam ongeveer 60 procent uit de Tegemoetkoming sierteelt en 40 procent uit de NOW1”, aldus Stokkers.

SNIJBLOEMEN

De inkomens bij snijbloemenbedrijven daalden omdat de opbrengsten sterker daalden (-6%) dan de kosten (-2%). De opbrengst kwam uit op 1,74 miljoen euro per bedrijf en dat komt overeen met 78 euro per m2 kas. De lagere opbrengst vorig jaar, oftewel de omzetsdaling, kwam doordat er minder stuks zijn verkocht. Ravensbergen: “Tijdens de lockdown zijn veel bloemen vernietigd en ook werd er verkocht voor een mindere prijs.” De lagere opbrengsten werden volgens hem ook veroorzaakt doordat de opbrengst uit de verkoop van elektriciteit afnam. Voor de snijbloemen trad vanaf juni marktherstel op. Benninga: “Maar een

aanzienlijk deel van de afzet van bloemen betreft de institutionele markt en evenementen zoals trouwerijen, begrafenissen, congressen en dergelijke. Die afzet kwam pas laat weer op gang en blijft een stuk lager door alle beperkingen.”

Zowel chrysanten- als rozenkwekers haalden in 2020 een hogere prijs. Voor tulpenkwekers, die het qua afzet van de eerste vier maanden moeten hebben, was het zuur: hun prijs lag in 2020 tot en met oktober 16 procent onder die van het jaar ervoor. Zij zagen hun omzet in 2020 verminderen met 15 procent. Ook alle andere bolbloemen liepen averij op in prijs. Zo lag voor fresia de prijs 5 procent onder die van 2019 en voor Cymbidiumkwekers bracht de bloem zelfs 10 procent minder op. De leliebedrijven is het wél gelukt de omzetachterstand na de lockdown in te lopen. Ze draaiden qua omzet zelfs een beter jaar dan in 2019. In oktober behaalden deze bedrijven al dezelfde omzet als in 2019 en lag de prijs 7 procent hoger ten opzichte van 2019. “De lelieprijzen herstelden zich vanaf juni formidabel”, aldus Benninga. Opvallend was dat de energiekosten ondanks de verhoging van de ODE-belasting extreem laag waren, namelijk 15 procent

lager. Benninga kan de kosteneffecten voor kwekers van bolbloemen niet apart zichtbaar maken. Andere kosten waren dit jaar hoger, zoals arbeid die 5 procent duurder werd. Dat kwam onder andere door de CAO-loonstijging halverwege 2019 wat doorwerkt in 2020 en de krappe arbeidsmarkt. Ravensbergen: “Door corona stegen de arbeidskosten ook. Werkplekken en het woon-werkverkeer moesten coronaproof worden gemaakt.”

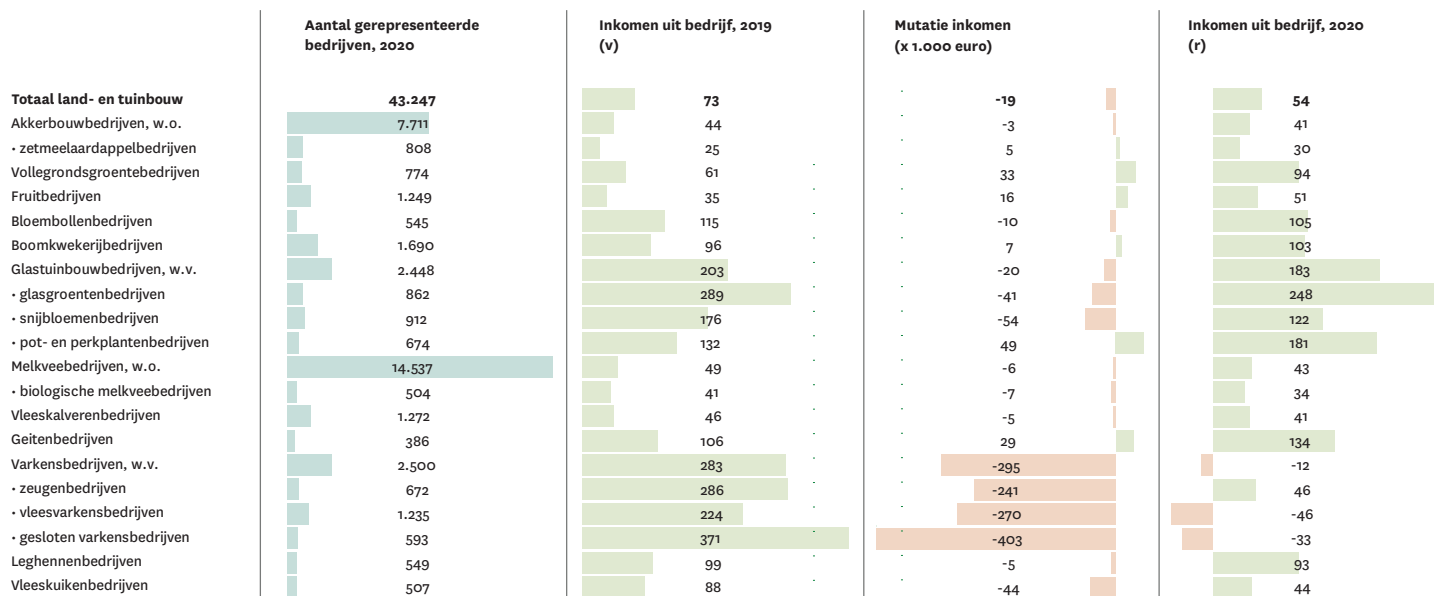
Qua liquiditeit blijkt dat onder de glastuinbouwbedrijven de snijbloemenbedrijven er het slechtst voor stonden in 2020. Totaal had 14 procent van hen een negatieve kasstroom die niet op te vangen was uit eigen middelen. Ravensbergen: “Negen procent had een negatieve kasstroom die kon worden opgevangen door lagere aflossingen, tot 50 procent, maar 5 procent van de bedrijven had zo’n negatieve kasstroom dat er grotere aanpassingen nodig zijn.”

BLOEMBOLLENBEDRIJVEN

Op de bloembollenbedrijven werden in 2020 niet de topinkomens van 2015 en 2016 geëvenaard, maar met een gemiddelde inkomen van 105.000 euro is het inkomen goed te noemen. Dit is vooral te

Inkomensontwikkeling in vogelvlucht

Bron: Bedrijveninformatienet, bewerking Wageningen Economic Research

danken aan de over het algemeen prima prijsvorming van de bloembollen door de goede balans tussen vraag en aanbod. Bloembollen vormen uiteraard de grootste opbrengstenpost op de gespecialiseerde bloembollenbedrijven met 950.000 euro. Stokkers: “Daarnaast halen bloembollenkwekers de laatste jaren circa 50.000 euro opbrengsten uit overige agrarische producten, zoals bloemen, en 275.000 euro uit werk voor en verhuur aan derden.” De onderzoeker ziet dat de afgelopen vier jaar die laatste opbrengstenpost wel wat is toegenomen.

De financiële opbrengst per bedrijf komt in 2020 naar verwachting uit op ruim 1,30 miljoen euro. De kleine daling ten opzichte van 2019 is het gevolg van een iets lager productieniveau per hectare en een lager prijspeil, vooral als gevolg van de malaise op de leliemarkt. Volgens Stokkers lijken de tulpenbollenprijzen in 2020 redelijk op peil te zijn gebleven; ze vallen slechts enkele procent lager uit. Dit dankzij de gematigde oogst, waardoor er geen grote overschotten in de markt zijn ontstaan. Bij de zomerbloeiers lelie en gladiol liggen de prijzen naar verwachting op een vergelijkbaar niveau als in 2019, terwijl bij beide gewassen sprake is geweest van een forse daling van het areaal met ruim 10%.

Stokkers: “Bij lelie verliep het exportseizoen vooral richting Azië dramatisch slecht, waardoor de krimp mogelijk onvoldoende is voor enig prijsherstel, maar voor alle duidelijkheid, de pijn in de afzet van de leliebollen speelde al ruim voor de uitbraak van corona en is hierdoor hooguit verder verergerd.”

TOTALE KOSTEN NEMEN TOE

De arbeidsinzet door de ondernemer en het gezin (onbetaald) ligt op 1,65 aje in 2020. De totale kosten per bedrijf zijn als gevolg van schaalvergroting vanaf 2006 jaarlijks toegenomen tot een niveau van naar schatting 1,15 miljoen euro in 2020. De stijging geldt ook voor alle afzonderlijke kostenposten; de financieringskosten uitgezonderd, die zijn sinds 2014 ruim 40% gedaald en komen in 2020 uit op 31.880 euro. In 2020 hebben de toegerekende kosten een aandeel van ongeveer 25% in de totale kosten. Dit zijn de kosten die direct verbonden zijn aan de teelt en afzet, zoals uitgangsmateriaal, meststoffen, gewasbescherming en vrachtkosten. De materiële activa beslaan 30% van de kosten en dat is onder andere grondpacht, afschrijving en onderhoud van gebouwen, installaties en machines. Betaalde arbeid en werk door derden hebben samen een aandeel van ruim 30%

in de totale kosten. De kosten voor deze twee samen zijn in de periode 2001-2020 verdrievoudigd. Enerzijds komt dit door een verdubbeling van de bedrijfsomvang, anderzijds door een jaarlijkse stijging van de loonkosten en loonwerktarieven. Het aandeel betaalde arbeid in deze kosten is in deze periode gestegen van ongeveer 50% naar 57%. Stokkers: “Dit kan mogelijk verklaard worden doordat bij schaalvergroting het eerder lonend is om mechanisatie in eigendom te hebben of eigen personeel te hebben in plaats van de loonwerker of vreemde arbeid in te huren.”

De gemiddelde rentabiliteit (opbrengst per € 100 kosten) daalde van 108 naar 105. Stokkers: “Ondanks die lichte terugval, betekent dit voor het negende achtereenvolgende jaar een goede rentabiliteit waarbij er voor de ondernemer een meer dan marktconforme beloning overblijft voor de inzet van zijn arbeid en kapitaal. De rentabiliteit in de bloembollensector is gemiddeld genomen nog steeds goed en is in vergelijking met andere sectoren in de land- en tuinbouw zelfs een van de hoogste.” Voor een ‘gemiddeld bedrijf’ is er volgens Stokkers dus niet zo gek veel aan de hand. Hij waarschuwt wel dat dit voor bijvoorbeeld gespecialiseerde leliebedrijven heel anders kan liggen. ♦